

סדר גזיקין | מסכת עבודה זרה, דף ס" - ס"ו
פרשת ראה | כ"ג - כ"ט באב תשפ"ה (23-17 לאוגוסט 2025)

מזן התלמוד

סדר גזיקין, מסכת עבודה זרה דף ס"ה

אמר ליה: אתון איכא עלייכו אימתא דמלכותא, אנן לא תהוי עלן אימתא דמלכותא. אמר ליה: אנא מידא מאי אימתא דמלכותא איכא עליי עד דיתבי אתא ההוא פריסתקא דמלכא. אמר ליה: קום דקבעי כך מלכא.

איכא עלייכו - יש עליכם
אימתא דמלכותא - אימת המלכות
פריסתקא - שליח

הסבר: רבא אמר לגוי בשם בר שישך: ההנאה שלנו בימות המשיח תהיה גדולה יותר מההנאות שלכם היום, כי עליכם יש אימת המלכות, ועלינו לא תהיה. אמר בר שישך: איזו אימת המלכות כבר יש עליי? עד שישבו, הגיע שליח מהמלך ואמר לבר שישך שהמלך קורא לו, וכך התברר שרבא צדק

הלימוד מוקדש להצלחת חיילי צה"ל, השבת החטופים ורפואת הפצועים

אחינו כל בית ישראל
הנתונים בצרה ובשביה
העומדים בין בים ובין ביבשה
המקום ירחם עליהם
ויצאים מצרה לרחק
ומאפלה לאורה
ומשעבוד לגאולה
השתא בעגלא ובזמן קריב
ונאמר אמן

דף ס': הברז שנטפר

ברז של חבית יין נשבר והיין התחיל להישפך מן החבית. היה במקום נוכרי שזינק והניח את ידו על החור כדי שיהיין לא ישפך. מה דין היין? אמר רב פפא: "היין שנמצא סמוך לברז - אסור בשתייה אבל מותר בהנאה, וכל היין שבחבית - מותר גם בשתייה וגם בהנאה".

מדוע הוא פסק כך? למדנו שיש אינו נהיה יין נסר אלא אם כן הנוכרי נענע אותו או שכטף בו את ידו. החור של הברז קטן מאוד ואי אפשר להכניס את היד דרכו, ולכן לא חששו שמא הנוכרי שכטף את ידו ביין כדי שיהיה יין נסר. בכל זאת היין שסמוך לנקב אסור בשתייה, מפני שהוא נגע בו בידי.

דף ס"א: התנא רבי ישמעאל

רבי ישמעאל היה חברו של רבי עקיבא, היה מגדולי התנאים בדורו, והיה נכדו של רבי ישמעאל כוהן גדול שנהרג בחורבן הבית השני.

בילדותו נשבה רבי ישמעאל על ידי הרומאים ונפדה מן הפלא על ידי רבי יהושע, שגם למדו תורה. לימים הוא למד גם אצל רבי אליעזר וכן אצל רבי נחמיה בן הקנה כאשר היה לתלמיד חכם גדול הוא הקים ישיבה, ובאותה תקופה גם רבי עקיבא עמד בראשות ישיבה, וכך אנו מוצאים בגמרא הלכות משני בתי המדרשות, פעמים הנמרא מביאה הלכה מ"דבי רבי ישמעאל" ומ"דבי רבי עקיבא".

מבית מדרשו של רבי ישמעאל נוצרו ספר "מכילתא" לחומש שמות, ו"ספרי" לחומש במדבר ולחומש דברים. רבי ישמעאל התגורר בכפר עזיז הסמוך לאדום

דף ס"ב: השוכר את הפועל לעבוד ביין נסר

בדף זה מתחיל הפרק החמישי והאחרון של מסכת עבודה זרה - פרק "השוכר את הפועל".

שם הפרק נקבע לפי ההלכה הראשונה של המשנה: "השוכר את הפועל לעשות עמו ביין נסר - שוכרו אסור". כלומר: פועל יהודי שנושכר על ידי נוכרי לעבודה ביין נסר, כגון להעביר חבית של יין, אסור לפועל לקבל משכורת על עבודה זו. כמו כן אם שוכר נוכרי חמור מיהודי כדי להעביר עליו חביות יין נסר, אסור לבעל החמור לקבל את כסף השכירות.

תפילה לשלום חיילי צה"ל:

מי שברך אבותינו
אברהם יצחק ויעקב,
הוא יברך את חילי צבא ההגנה לישראל
ואנשי כחות הבטחון,
העומדים על משמר ארצנו וערי אלהינו,
מגבול הלבנון ועד מדבר מצרים,
ומן הים הגדול עד לבוא הערבה
ובכל מקום שהם, ביבשה באויר ובנים.
יתן ה' את אויבינו הקמים עלינו
נגפים לפניהם!
הקדוש ברוך הוא ישמר ויציל את חילינו
מכל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה,
וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.
ידבר שונאיו תחתייהם,
ועטרם בכתר ישועה ובעטרת נצחון.
ויקים בהם הפתוב:
"כי ה' אלהיכם ההלך עמכם,
להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם".
ונאמר: "אמן".

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי
המנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר
לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם: כניסת שבת: 18:40 יציאת שבת: 19:51	ניו יורק: כניסת שבת: 20:25 יציאת שבת: 21:10
ישראל ת"א: כניסת שבת: 18:55 יציאת שבת: 19:54	גרמניה: כניסת שבת: 19:50 יציאת שבת: 21:10

מתפללים

הדסה היא בחורה ערכית, אידיאליסטית ורגישה מאוד. היא סיימה את תקופת ההכשרה שלה כאחות בבית חולים, ואף עבדה בפועל כאחות בכמה מחלקות בבית החולים. לקראת החלטה האם להמשיך לעבוד בתפקיד הזה, שיתפה הדסה את בני משפחתה בהתלבטויות שלה.

מצד שני:

הדסה מרגישה שההתמודדות עם המראות הקשים לפעמים, עם אי הצלחה לרפא, וההשתתפות הנפשית בסבל של החולים, כל אלו שוחקים אותה מאוד, ואף גורמים לה לעצב ולתסכול. אולי התחום הזה של הטיפול בחולים באופן הזה לא מתאים לה.

מצד אחד:

זה תפקיד עם המון סיפוק ומשמעות. היכולת לסייע לאנשים חולים, להקל על סבלם, לשמש עבורם אוזן קשבת ולהיות שותפה לריפוי שלהם נותנת תחושת שליחות וסיפוק, ולכן חשוב להמשיך בתפקיד הזה.

אה? אתכם?

מה הייתם מיעצים להדסה לעשות?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה 'התפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

★ | מן ההסטוריה

הקמת בית חולים שערי צדק בירושלים

בית החולים "שערי צדק" בירושלים הוקם בשנת 1902 בידי ד"ר משה וולך. הוא נבנה ברחוב יפו ליד שכונת שערי צדק, ונקרא על שמה, אולם היה ידוע בתור "בית חולים וולך" או "בית החולים האמסטרדמי". היה זה בית החולים הראשון בו הייתה מחלקה לבידוד חולים מדבקים, והונהגו בו חיסונים לתושבי ירושלים.

כאשר נוסד בית החולים נקבע שהוא יתנהל על פי ההלכה, ועל כך מקפידים עד היום. בשנת 1980 עבר בית החולים לקמפוס חדש שבנה בשכונת בית וגן, והפך ממוסד קטן למרכז רפואי רב תחומי.

תמונה משנות ה-30 של אמבולנס, בחזית בניין שערי צדק הישן (ערן צירמן, Wikipedia)

♥ | על המפה

רחוב יפו בירושלים

רחוב יפו הוא רחוב מרכזי בירושלים. הוא מתחיל בשער יפו שבעיר העתיקה, וחוצה את העיר ממזרח למערב. ראשיתו של הרחוב הייתה בדרך יפו, שהובילה בתקופה העות'מאנית מיפו לירושלים. כאשר גדלה העיר והתפתחה נבנו לצדי הרחוב השכונות החדשות שמחוץ לחומות.

רחוב יפו בירושלים (Wikipedia, Ranbar)

עם השנים נבנו לאורכו בית החולים העירוני, בית חולים "שערי צדק", בית הספר אליאנס ועוד. לאורך הרחוב ניתן למצוא את כיכר צה"ל, כיכר ספרא, כיכר ציון, כיכר הדוידקה, צומת יפו-המלך ג'ורג' והתחנה המרכזית החדשה.

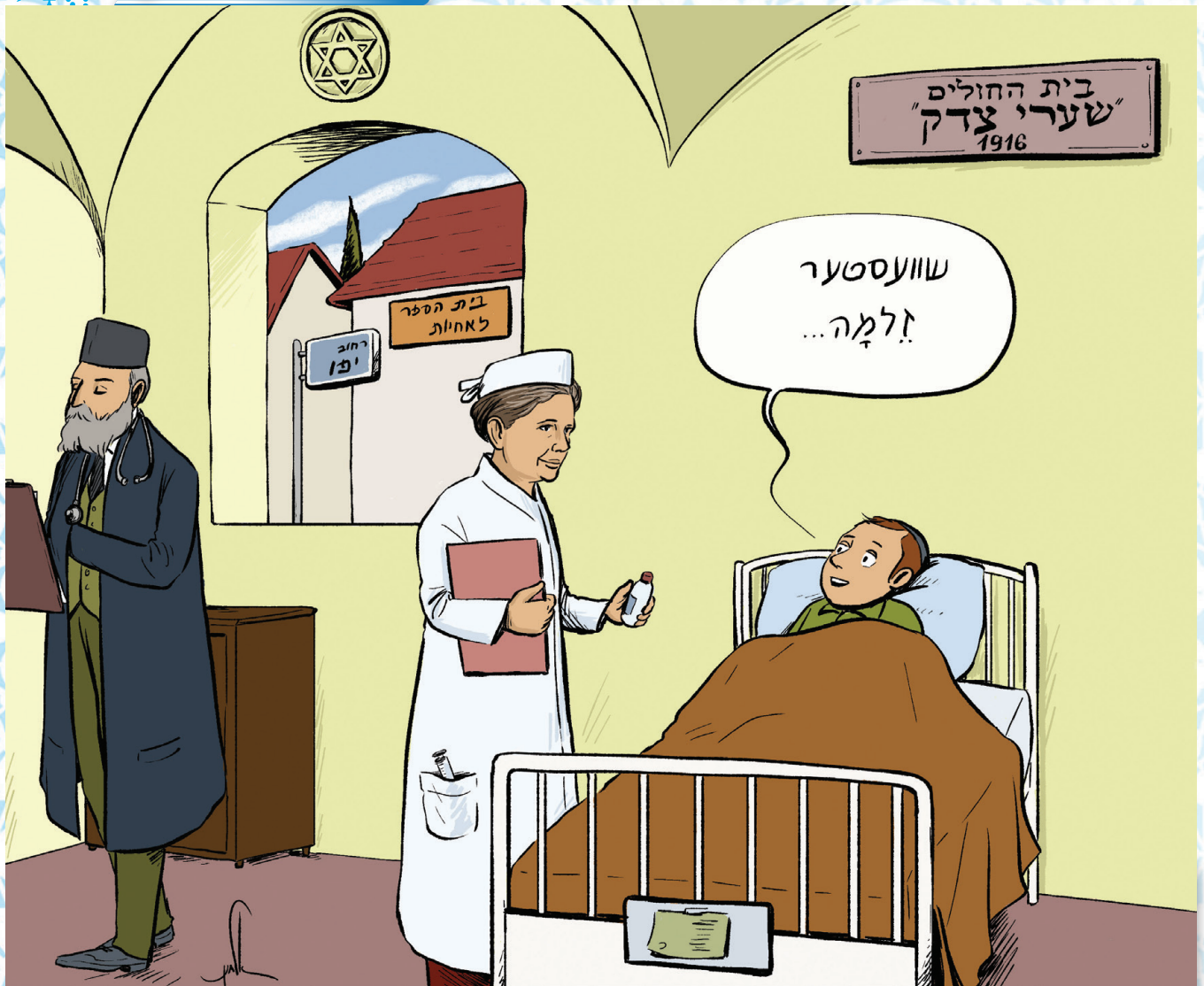
👤 | מי אני?

1. למד רפואה בברלין ועלה לירושלים.
2. הקים את בית החולים שערי צדק.
3. היה מסור לחולים, ביקר אותם בבתיהם ותרם להם מכספו.
4. קיבל את התואר אזרח כבוד של ירושלים.
5. עבד במשך שנים רבות עם האחות זלמה מאיר

לזמן ארוך

לוח השנה

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מי זו האחות המצוירת במרכז הציור ומה היה כינויה?
- 2 מי הוא האיש המזוקן בצד שמאל של הציור ומה היה תפקידו?
- 3 מה הקימה האחות שבציור?
- 4 באיזה רחוב ובאיזו עיר שכן בית החולים הזה?

חידה!

שמי כשמו של בן אברהם
שעליו נאמר שהוא פרא אדם
ואני גם קרוי על שם סבי
שנהרג בחורבן הבית השני.

מינהל החינוך הדתי,
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

חמד של מושג

ספק פיקוח נפש

ספק פיקוח נפש הוא מצב שבו ייתכן שקיימת סכנת חיים, אבל הדבר לא בטוח. למשל, בניין התמוטט, ולא ידוע אם היו בתוכו אנשים, ואם היו, האם הם עדיין בחיים. ההלכה קובעת שגם ספק פיקוח נפש דוחה את כל התורה (מלבד עבודה זרה, גילוי ערות ושפיכות דמים), ולכן יש לחלל שבת או לעשות כל דבר אחר שדרוש בשביל הסיכוי להציל חיים.

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשנ"ז	5708 ה'תש"ח	5707 ה'תש"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תר"ץ	5323 ה'רמ"ח	5260	5258	4900	4800	4650	4260
2019 שנת סיום הטי"ם ללומדי הדף היומי	2017 70 שנה למדינה	1969 הרב אריה לוי	1967 מלחמת ששת הימים	1948 הקמת המדינה	1947 מלחמת העצמאות	1939 שואה	1897 הרצל	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 גירוש ספרד	הרמב"ם	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים

דבר תורה

במצוות עיר הנידחת שמופיעה בפרשתנו, אומרת התורה לקבץ ולאסוף את כל שלל העיר ולשורפו באש: "ושרפת באש את העיר ואת כל שללה כליל".

אולם, על פי הגמרא, אם נמצאו בעיר הנידחת פריטים שאסור לשורפם, כמו מזוזה, העיר כולה ניצלת מהשריפה, משום שאי אפשר לקיים בה את הכתוב שכל שללה ישרף באש.

דין זה מלמדנו על כוחו של הטוב, וכיצד מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך. מספיקה מזוזה אחת שיש בה קדושה כדי להציל עיר שלמה של עבודה זרה משריפה וכיליון. ואם הדבר נכון בעיר הנידחת, על אחת כמה וכמה, בכל דבר בחייו, שהטוב אפילו אם הוא מועט, יגבר וינצח כל חושך.

סדר זיקין | מסכת מסכת עבודה זרה דף ס"ג - ס"ו

דף ס"ג: קבלת שְׁכָר על השְׁמֵדַת עֲבוֹדָה זָרָה

חנוך התבקש על ידי נוכרי שהיה בעל חנות יין לעזור לו להוביל חביות של יין נסך לחצר כדי לטבור אותן ולשפוך את היין. עבד חנוך עם בעל החנות שעות ארוכות, אך כשרצה בעל החנות לשלם לו את שכרו, אמר לו חנוך: "הכה מספר דקות, ברצוני לשאול את הרב אם מותר לי לקחת כסף על מה שעשיתי".

הרב אמר לו: "בספק זה הסתפקו בתלמוד, אולי אסור לך לקחת את הכסף, שהרי נהנית מיין הנסך. כי אילו הוא לא היה קיים - לא היית מרויח, אבל התלמוד מכריע שמתוך לקחת כסף על פעולה כזו, ואדרבה, תבוא ברכה על העושה כן, מפני שהוא ממעט עבודה זרה".

דף ס"ד: עבודה זרה של שותפים

אין ופטר נולדו בכפר שרבים מתושביו עסקו בהכנת פסלים לעבודה זרה. ביום מן הימים התניח איין ויקרא שמו בישראל: אברהם. אברהם פנה לפטר שותפו, ואמר: "אני עוזב את המקום ועולה לארץ ישראל, עלינו לפרק את השותפות". התעצבו שני הידידים על פרידתם, והתחילו לחלק את החפצים עד שהגיעו לפסלים. אברהם לא רצה לקחת אותם - מכיון שהם נעשו לצורך עבודה זרה. אמר פטר לאברהם: "אני אקח את הפסלים ובמקומם אתן לך שני חמורים". אברהם מייאן ואמר לפטר: "קח לך את הפסלים ואל תתן לי מאומה תמורתם". זאת כי בדף זה בתלמוד לומדים שאם הוא היה לוקח משהו תמורת הפסלים, הוא היה נהנה מעבודה זרה כי הוא קיבל משהו תמורתה, והדבר אסור.

דף ס"ה: יגוגי המשנה

במקומות רבים מופיע בתלמוד מצב שבו שיש מילה או משפט חסר שצריך להשלים אותו כדי להבין את המשנה. בפירושו על המשנה בעל "תפארת ישראל" מעלה אפשרות מעניינת: התלמוד במסכת ביצה אומר שבגימורים ההם היו לומדים את המשניות בניגון, ולכל משנה הייתה מנגינה מיוחדת. הם עשו כך כי באותם ימים למדו את המשניות בעל-פה ולא מתוך הכתב, וכדי לחזק את הזיכרון ניגנו את המשניות, שהרי קל לזכור את המשנה עם ניגון. לכן, אם היה משפט שהיה קשה לנגן אותו יחד עם המשנה, רבי יהודה הנשיא, השמיט אותו. הוא גם ידע שהחכמים בדורות הבאים יבינו מעצמם שצריך להוסיף כאן משפט, אחרי שהם ילמדו את המשנה ויראו שאי אפשר להבין אותה כמו שהיא כתובה.

דף ס"ו: "כלי בן יומו"

כל אוכל שמתבשל, ופולט טעם מהאוכל והטעם הזה נבלע בדפנות של הסיר. כאשר יבשלו בסיר הזה מאכל אחר, הטעם שנבלע בסיר יוצא מהדפנות ונבלע במאכל החדש. למשל: סיר שבושל בו בשר טריפה, אסור לבשל בו בשר כשר אפילו אם ניקו את הסיר היטב, מפני שבדפנות הסיר בלוע טעם הבשר הטרף, וכאשר יבשלו את הבשר הכשר יצא טעם הטרפה לתוך הבשר הכשר. "כלי בן יומו" - הוא סיר שבגיממה האחרונה בישלו בו. בתוך הגיממה מהבישול הטעם שנבלע בסיר עדין מורגש. אחר כך הסיר מכווה "שאינו בן יומו" והטעם שנבלע בו פגום ומקולקל, ולכן מן התורה מותר לבשל בו, אך חז"ל גזרו שלא לבשל בו. שימו לב: רק טעם אסור, אך ריח מותר. התלמוד בדף זה אומר, שאם אפו בתנור תבלין אסור, והתבלין לא נגע בדפנות התנור אלא הפיץ בו את ריחו - אין איסור לאפות בתנור זה.

שאלות השבוע

1. היכן גר רבי ישמעאל?
2. באיזה מקרה אדם עובד כל היום ואסור לו לקבל על זה כסף?
3. מה זה כלי בן יומו?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכות. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

תשובות

1. האחות זלמה מאיר. כינויה "שוועסטער זלמה".
2. ד"ר משה וולך, מייסד בית החולים "שערי צדק".
3. את בית הספר לאחיות בבית החולים "שערי צדק".
4. ברחוב יפו בירושלים.

חידה (עמ' 3)

תשובה: רבי ישמעאל

